

IZHAJA VSAK DAN

Za vsak dan izhajajo v Trstu, v soboto 11. oktobra 1913. Zjutraj, pred 6. uro, se prodajajo po 3 nov. (6 stot.) v mnogih tiskarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šteje po 5 nov. (10 stot.)

OLASJE SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širini 1 milim. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. zračnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 90 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljaja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbo brez dopolnane naročnine, se uprava ne odziva. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kren 5.20, za pol leta Kren 2.60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopi si se vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Naradni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik: Inzeratni list „Edinost“. — Tiskar: Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga s omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti šte. 20.

Polno-hranilni račun šte. 841-652. TELEFON št. 11-97.

BRZOJAVNE VESTI.

Nove vojaške zahteve.

DUNAJ 10. (Izv.) Vojni minister Krobatin, ki je konferiral včeraj v Pešti z grofom Tiszo, je konferiral danes dalje časa z grofom Sürghom in domobranskim ministrom Georgijem. Razpravljalo se je o vprašanjih, ki so v zvezi z novimi vojaškimi zahtevami. Vojna uprava zahteva:

1) Naknadni kredit 350 milijonov kron kot stroške za mobilizacijo.

2) Zvišanje rekrutnega kontingenta za 35.000 mož, kar stane 50 milijonov. Od te svote pride 11 milijonov kot prvi obrok v proračun za 1. polletje 1914.

3) Gradnja 4 novih dreadnoughtov in nekaj križark in drugih ladij za skupno svoto 426 milijonov. Ta svota naj se razdeli na 5 letne obroke, katerih prvi se stavi v proračun za 1. 1914—1915.

Hötzenendorf v avdijenci.

DUNAJ 10. (Izv.) Cesar je sprejel da mes šefa generalnega štaba, Conrada pl. Hötzendorfa, v nenavadno dolgi avdijenci.

Majorescu na Dunaju.

DUNAJ 10. (Izv.) Danes je prispel semkaj rumunski ministrski predsednik Majorescu, ki je na potu v neko nemško zdravilišče. Njegov prihod je čisto priven in se Majorescu ne sestane z nobenim politikom.

Dementi o sestanku generala Hötzendorfa z generalom Pollio.

RIM 10. (Izv.) Dunajski listi so pred kratkim poročali, da je poslal šef italijanskega generalnega štaba, general Pollio, šefa avstrijskega generalnega štaba, generalu Hötzendorfu, razglednico, na kateri je bilo napisano: Na svidenje v Rimu! „Messaggero“ poroča sedaj iz najzanesljivejšega vira, da general Pollio kaj takega Hötzendorfu nikdar ni pisal.

Južna železnica in država.

DUNAJ 10. (Izv.) V pozní nočni uri je bila v glavnih potezih perfektna ureditev med južno železnico in njenimi priložnostnimi upniki. Ta ureditev, ki daje novo podlago južni železnici, je velikega pomena tudi za državne finance. Južna železnica bo svoje italijanske anuitete uredila tako, da dobi 620 milijonov frankov, od teh porabi 250 milijonov za svoje potrebščine in investicije itd., ostane še 350 do 400 milijonov. Vlada namerava to kot posojilo vzeti od južne železnice in do leta 1968. obrestovati in vrniti.

Seja Poljskega kluba.

DUNAJ 10. (Kor.) Poljski klub je za 21. t. m. sklican k plenarni seji.

Štajerski deželni zbor.

GRADEC 10. (Kor.) Danes se je štajerski deželni zbor, ki je bil že od 4. febru. arja 1912 odgođen, zopet sestel h kratki seji. Deželni gavar grof Attem s se je spominjal v toplih besedah štirih umrlih poslancev, kar je zboralca stalo poslušala.

Po rešitvi formalnosti je izjavil poslanec Korošec v imenu članov Slovenskega kluba, da klub odteguje vse vlozene predloge in resolucije. (Živahno odobravanje)

Poslanec dr. Schacherl je zahteval besedo k poslovanju. Smatra za potrebno, da se da deželnemu zboru nemudoma prilika, da si vsvari jasno sliko o finančnem

položaju dežele in da se v to svrhu postavi proračunski zaključki l. 1911 in 1912 in deželna proračuna za l. 1913 in 1914 že na dnevni red prihodnje seje. Posebno je treba natančno preštudirati, če ne bi bilo morda svoto 1,200 000 K, katero je določil deželni odbor za enkratno pomoč učiteljem, mogoče pokriti s kakimi drugimi dohodki, kakor z zvišanjem naklade na pivo od 2 K na 4 K. Govornik je čital nemško-nacionalni večini, da je z narodnimi koncesijami Slovincem omogočila kratko zasedanje deželnega zbora in predlaga zato sklep seje.

Deželni glavar grof Attem s se je zagovarjal sestavo današnjega dnevnega reda s kratkim časom, ki je deželnemu zboru na razpolago.

Dr. Kaan je na izvajanja dr. Schacherla odgovoril, da pri sporazumni sestavi delovnega programa nikakor ni šlo za narodne koncesije Slovincem, katerih Slovenci tudi niso dobili, pač pa odgovarja delavni program zgolj nevtaralnim, gospodarskim in kulturnim zahtevam dežele. O stvarih, ki ne stoji v okviru tega delovnega programa, se sploh ni razpravljalo.

Poslanec Otter je opozarjal zbornico na veliko bedo učiteljstva, ki je nujno potrebno takojšnje pomoči. Svari pa pred tem, da bi se z zabranitvijo zvišanja naklade na pivo pustilo učiteljstvo še nadalje v sedanjem neznoznem položaju.

Predlog dr. Schacherla, naj se seja zaključí, je bil odklonjen. Po izročitvi nekaterih predlogov tozadevnim odsekom in po prečitani došli vlog, je bil sestavljen dnevni red za jutranjo sejo. Na dnevnem redu ju trdnje seje se nahaja tudi prvo čitanje predloge glede zvišanja naklade na pivo.

Proračun za l. 1914 izkazuje skupno zahtevo 42 014 079 K, pokriva pa je le 22,696 439 K.

GRŠKO - TURŠKI SPOR.

Demobilizacija turške armade.

ATENE 10. (Kor.) Turški delegat Galib bel je posetil danes ministrskega predsednika Venizelosa in mu predložil ukaz velikega vezirja, ki odreja demobilizacijo turške armade. Obenem ga je prosil, naj izda na grško mornarico vsa potrebna povelja, da se prepreči vsak konflikt med transportom turških rezervistov iz Tracije v Malo Azijo.

CARIGRAD 10. (Kor.) Demobilizacija turške armade se prične dne 13. t. m. Carigradski pristaniški kapitanat je že dobil ukaz, naj za ta dan pripravi vse turške ladje za prevoz.

DUNAJ 10. (Izv.) Carigradski in atenski listi poročajo, da je odrejena demobilizacija turške armade in iz Carigrada se poroča celo datum, kdaj se demobilizacija prične. Kakor smo izvedeli, se te vesti ne zde povsem točne, ker je skoro neverjetno, da bi Turčija demobilizirala sredi poglajanj z Grško in to v trenutku, ko je grška armada popolnoma pripravljena. Vesti je treba sprejeti z veliko rezervno.

Knez Wied ne sprejme albanskega prestola.

BUKAREŠT 10. (Izv.) Knez Wied, ki je izbran za vladarja Albanije, je prispel v Sinajo, da obišče svojo teto rumunsko kraljico. V rumunskih političnih krogih se zatiruje, da se je knez Wied odločil, da ne sprejme ponudnega mu albanskega prestola.

novi dedni vojvoda Florenški in lepa žena, blede kakor nje svilen obleka, z vencem na težkih rdeč-rjavih kodrih, dvojico velikih temnih oči v smrtnobledem licu, ki se z nebrzdljivim ponosom in triumfom gledale preko tiste vriskajoče množice.

In ko je spreved zavil okolo ogle, so zvonovi, viseči navpično nad njim na campanili med vitkimi belimi stebri iz mramorja, začeli zvoniti svojim globokim bobnenim zvokom. V koničasto zabočenem stranskem portalu so se odprla vrata iz temne hrastovine in na širokih stopnicah pred vratmi se je pojavila duhovščina v polnem slikovitem ornatu, da pozdravi vojvodsko dvojico.

Truma patricijskih sinov je hitela, da se uvrsti v spreved. Raffaello je stal sam in je iz daljave gledal na to slavnostno vrvenje, strimim očesom, kakor da gleda spreved duhov, ki plavajo v cerkev.

Polagoma je postal trg tam bolj in bolj prazen, čim več množice je sprejemala orjaška zgrada Giotto-a in Brunelleschi-a; slednjič je prenehala tudi zvonjenje tam gori v počasnih, težkih zamahih. Sedaj je bilo kakor da se je Raffaello vzdramil iz svoje okroplosti; potegnil je z roko preko čela in posegel v nedrje, kakor da je prijemlje pesijo za tam skrito orožje.

Srbija in Avstrija.

BELGRAD 10. (Izv.) Staroradikalci so imeli danes klubovo sejo, na kateri je Pašč obširno referiral o svojem potovanju po Evropi. Zlasti je razložil vse podrobnosti o pogajanjih z grofom Berchtoldom in poudarjal, da je v interesu Srbije, da se zboljšajo njeni odnošaji z Avstrijo.

Srbska skupščina.

BELGRAD 10. (Kor.) Na današnji seji skupščine je vložil poslanec Novaković na vlado interpelacijo glede odredb vlade proti upornim Albancem in za zavarovanje albanske meje proti novim vpadom.

Poslanci Ilić, Joksimović in Gjorgjević so zahtevali v interpelaciji od ministrskega predsednika Pašića natančnega pojasnila o vzroku pridržanja srbskih vojni vjetnikov od strani bolgarske vlade in o usodi teh vojni vjetnikov.

Po prehodu na dnevni red je minister za javna dela Jovanović odgovarjajoč na interpelacijo poslanca Lomovića izjavil, da posveti vlada vso pozornost reorganizaciji poštnih uprave, posebno v novoosvojenem ozemlju. V to svrhu je že zaprosila nemško vlado, naj pošlje v Srbijo enega višjega poštnega uradnika, ki naj natančno preuči dira srbsko poštno upravo in predloži potem srbski vladi primerne predloge.

Podrobna pogajanja še niso končana.

Srbsko posojilo.

BELGRAD 10. (Izv.) Vlada je predložila državnemu svetu v odobrenje svoj predlog za najetje posojila v znesku 250 milijonov dinarjev.

Iša Boljetinac umrl.

VALONA 10. (Izv.) Semkaj so dospele vesti, da je znani albanski vstaški voditelj, Iša Boljetinac, včeraj v vasi Komljen umrl.

DUNAJ 10. (Izv.) Belgrajska „Stampa“ poroča, da je Iša Boljetinac včeraj umrl za ranami, katere je dobil v boju s Srbi.

Iša Boljetinac je bil rojen Srb iz Boljetina in se je šele kasneje pomohamedanil. Bil je plačan zaupnik sedaj turške, sedaj kake znanje vlade, svoje besede pa nobeni ni držal. S svojimi četami je plenil, kjer se mu je zdelo in povzročil nešteta krvava klanja. Njegova smrt bo nedvomno olajšala vpe-ljavo reda v Albaniji.

Ustreljen turški častnik.

CARIGRAD 10. (Izv.) Na smrt obsojeni poročnik Rešid, ki je bil na tracijskem bojišču, je bil danes pred vojnim ministrom ustreljen.

Srbi prekoračili albansko mejo.

DUNAJ 10. (Izv.) Tukajšnji listi zaznamujejo danes vesti, da so srbske čete za sedle albanski teritorij v širini 15—20 km. Znamenje časa in boljših odnošajev s Srbijo je, da listi teh vesti ne komentirajo z ono nervoznostjo kakor navadno, ampak smatrajo, da gre tu predvsem za vojaške korake, ki nimajo političnega značaja, ker je Sr-bija striktno izjavila, da nikakor ne misli okupirati albanskega ozemlja.

Ta komentar je v bistvu pravilen, vendar pa je izven vsakega dvoma, da bodo srbske čete ostale na onih točkah, katere smatrajo vojaški krogi za strateško najvažnejše.

Zvečer je prispela iz Belgrada vest, da je srbska vlada že ukazala, naj čete zapuste albansko ozemlje, nakar so čete takoj ustavile nadaljnjo prodiranje.

„Povabil si me, Alessandro, na svojo svatbo s Clarisso Rucellai,“ je govoril sam sebi. „Dobro, prihajam. Ali zapomni si, da je tudi tvojega prednika Giuliano usoda zalotila na stopnjicah oltarja.“

Potem je odšel preko trga, po stopnjicah, ter je izginil v portalu.

III.

V stolni cerkvi je mračno tudi ob svitlem dnevu. Poševno od gori doli pada skozi okno medla svetloba, posebno pa je temen prostor v osredju pod kupolo; duhovniki, ki prihajajo in odhajajo neslišno, se gibljejo v pestrih oblačilih kakor barvane sence v strmih sivih zveznjih luči, padajočih doli kekor iz nekega drugega sveta slutenj in bojazni, iz vrtoglave višine oken Brunelleschijeve kupole. Mojster jih je tako privzdignil proti nebu, da žarki, ki jih zbira skozi ta okna in pošilja doli v globino božje hiše, ne morejo zadeti poprej nobene drugega pomezkega predmeta, marveč padajo doli naravnost z neba samega.

V tej neutrinjeni luči je sedela na leseni balustradi, zgrajeni na hitro in pogrnjeni s tapeti — Clarissa. Sedela je tu visoko vzravnana in blede kakor vosek, pač pa zroča predse s svojimi velikimi očmi, kakor kraljica duhov, ki je v člo-

Povratek turških vjetnikov na Bolgarskem v domovino.

SOFIJA 10. (Kor.) Porta je naročila bivšemu poveljniku drinopoljske posadke, Šukri paši, naj sestavi iz vjetih turških oficirjev posebne komisije, ki naj prevzamejo v Burgasu in v Varni internirane turške vjetnike. Bolgarski vojni minister je to odredbo odobril.

Bolgarski mirovni delegati zapuščajo Carigrad.

CARIGRAD 10. (Kor.) Bolgarski mirovni delegat Načević je danes odpoval iz Carigrada. General Savov ostane v mestu še par dni.

Bolgarsko-grška meja.

SOLUN 10. (Kor.) Grško-bolgarska vojaška komisija za določitev meje med obema državama je končala svoje delo brez vsakega incidenta. Vsa sporna vprašanja glede določitve meje so bila sporazumno rešena.

Slabe turške finance.

CARIGRAD 10. (Kor.) Finančno ministstvo je izplačalo državnim uradnikom polovico plače za mesec maj.

Poincare na Španskem.

MADRID 10. (Kor.) Povodom poseta predsednika Poincareja v Madridu, so ministri Romanones, Munos in Pichon sestavili sledeči komunik: Posvetovanje ministrov Romanonesa, Munosa in Pichona, ki so se tikala vseh političnih, gospodarskih in trgovinskih vprašanj obeh dežel, so se končala s popolnim sporazumom. Politika obeh držav v Afriki in v Evropi zasleduje smer, ki je zadržana v dogovorih iz l. 1904, 1907 in 1912 in je vedno bolj inspirirana od čustven entente in odkritega prijateljstva, kakor odgovarja to interesom, prizadevanjem in trudu obeh narodov. Ti dogovori pridejo do veljave tako v splošni politiki Francije in Španije, kakor tudi v specialnih vprašanjih, posebno kar se tiče Maroka.

KARTAGENA 10. (Kor.) Kralj Alfonz in predsednik Poincare sta dospela danes semkaj. Občinstvo je visokima gostoma priredilo navdušen sprejem.

KARTAGENA 10. (Kor.) Španske in francoske vojne ladje, kakor tudi angleška križarka „Invincible“, so pri prihodu kralja Alfonza in Poincareja izstrelile več streliv. Poincare se je podal na krov križarke „Diderot“, kralj pa na križarko „España.“

Nezgoda japonske torpedovke.

TOKIO 10. (Kor.) Ko je torpedovka „Satsuki“ prirejala blizu Ominato vojne vaje, je nenadoma eksplodiral kotel. Ladja je bila razbita na dva dela in se je takoj potopila. Dva mornarja sta utonila, 16 jih je bilo težko ranjenih.

Slovesna inštalacija Juanškaj.

PEKING 10. (Kor.) Danes se je vršila slovesna inštalacija predsednika Juanškajja in sicer brez vsakega incidenta.

Knez Katsura umrl.

TOKIO 10. (Kor.) Japonski ministrski predsednik, knez Katsura, je danes umrl.

Babica usmrtila nad 1500 otročičev.

VRATISLAVA 10. (Izv.) V vratislavski okolici so zaprli babico Schofer, kateri so že dokazali, da je zločinsko nad 1500 otrok usmrtila. Zaprli so 12 žensk iz takozvane najboljše vratislavske družbe.

veškem telesu zadobila moč nad sencami, ki pa se mora čuvati, da ne gleda slabotno in človeški, ali da ne pozabljuje svoje zaklinjajoče besede, ker bi se sicer strahovi uprli in zadobili moč nad njo.

Nje oko ni videlo ničemerosti škrlatnih rož, ki so bile kakor debel krvav tapet, razpisno potrošene od njenih nog polja do velikega oltarja, blestečega v lučih; in zdelo se je, da ne opazja niti leska trojice vrst svetlih sveč, odsevajočih v plavkastem emailu njenega očesa; brezobzirno je gledala tja preko ljudstva, ki se je drenjalo na desno in levo v križni ladlji katedrale v krasnobarvno sliko; a poleg tistega zmagovalnega, ki je neutajljivo blestelo v njenem očesu, je bilo nekaj smrtno pustega in kamnitega, kakor da je videla Meduro in jo — ukrotila; ali en del njenega srca kakor da je okamenel zapal kakor žrtev pogledu pošasti.

Poleg nje na balustradi je sedel on, ki je danes zjutraj nje oče označil za novega Seksta Tarkvina in ki ga bo skoro imenovala svojega moža. In za njima je stalo v blesteči slavnostni obleki viteško plemstvo iz Florencia.

Oglasila se je duhovščina in v zategnjenih tresočih se glasovih so donele himne in molitve v prostorje.

(Dalje.)

PODLISTEK.

Norec vojvodinje.

Florentinska novela Ernsta Romina.

Hkratu pa se je vsulo ljudstvo iz ozkih ulic preko trga proti oglu stolne cerkve, kjer stoji campanile; mesto odgovora, ki ga je ostal dolžan gospodu Raffaello, je lppo lito Nasi dvignil desnico, ki jo je ovijala rdeča svila, in je kazal na oni ogel.

„Vprašuješ me,“ je rekel zamolklo, ko Raffaello ni razumel njegove kretnje, „s kom se vojvoda danes poroči? No, pa poglej tjakaj, Raffaello!“

Raffaello se je zasukal, pogledal tjakaj in odskočil brez besede.

Okolo ogla, iz sence, je zavil voz, ki so ga vlekle štirje snežnobeli konji, obdan od vitezev v blesteči srebrni vojaški opremi pod vodstvom zbora trobentačev. Voz je sličil staremu praporskem vozu republike, caroccio, samo da ni bil pobarvan krvavorede, kakor oni, ampak prepet s snežnobelo svilo, da ni nosil plapolajočih praporov, ampak naguban bel baldahin; in pod baldahinom sta sedela na dvojnem prestolu

Danes so se spojila vodovja Atlantskega in Tihega oceana.

NEW YORK 10. (Izv.) Danes je bil prebit panamski prekop od morja. Danes so se združila vodovja Atlantskega in Tihega oceana.

Novodobni Bileam.

Predčerašnjemu „Piccolo“ se je pripetilo kakor že večkrat, ko je hotel z vso silo udariti po nas tržaških Slovenceh, da se mu je njegov udarec, s katerim nas je hotel zadeti, izpremenil v božanje, da se je njegovo nameravano proklinjanje izpremenilo v blagoslovljanje.

„Piccolo“ je namreč v novoizdanem „Izidu ljudskega štetja dne 31. decembra leta 1910.“, statistični knjigi, ki jo je izdala c. kr. osrednja statistična komisija na Dunaju, zasledil dokaz, da so bili podatki vladne revizije ljudskega štetja v Trstu napačni in da torej v Trstu ni 57.000 Slovencev, kakor jih je bilo naštetih pri vladni reviziji!

„Piccolo“ pripoveduje, kako so na podlagi ljudskega štetja l. 1900., katerega vlada ni revidirala, tvorili Italijani 77,4% domačega prebivalstva v Trstu, Slovenci 16,3%, Nemci pa 5,9%. Izid ljudskega štetja l. 1910. pa da je bil tak, da je pobudil splošno presenečenje. Vladna revizija ljudskega štetja l. 1910. je namreč ugotovila naravnost čudežen porastek Slovencev na 29,8%, domačega prebivalstva, Nemcev pa na 6,2, dočim so Italijani padli na 62,3%. Italijani da so brezuspšno protestirali proti tej pomoči, da, podvojiti števila Slovencev, doseženega potom vladne revizije; nasprotniki pa da so uradno razglašeni izid revizije uporabljeni v časopisju in zakonodajnih zastopih v to, da so proslavljali čudežni napredek Slovencev in že prerokovali smrt Italijanom.

Izšla pa je sedaj omenjena statistična knjiga, izdana po c. kr. osrednji statistični komisiji in v tej knjigi je čitali o izidu ljudskega štetja v Trstu sledeči odstavek:

„V zadnjem desetletju (1900—1910) se je potemtakem slovensko prebivalstvo skoraj podvojilo na stroške Italijanov. Moglo bi se torej zaključevati, če bi se predpostavljalo zelo močno priseljevanje, da je glavni vzrok tega izpremenjenega narodnostnega razmerja iskali v pomnoženem priseljevanju Slovencev. Iz sledečih razpredelnic pa je nasprotno razvidno, da se je priseljevanje (v Trst) iz vseh jezikovnih ozemelj zmanjšalo, posebno pa priseljevanje iz slovenskih ozemelj, tako da v nobenem slučaju ni moglo biti pomnožitve priselitve iz teh krajev.“

„Piccolo“ dostavlja temu citatu, da je število priselencev iz Kranjske znašalo 1900. leta 15.000 duš, da pa se je ta številka leta 1910. znižala na 11.000, in dostavlja, kako je po vsem tem, ko se je priseljevanje Slovencev v Trst celo zmanjšalo v zadnjem desetletju, vendarle mogoče, da so se Slovenci tako pomnožili v Trstu. In na to vprašanje da tudi odgovarja omenjena statistična knjiga in sicer tako-le:

„Ker naravni porastek Slovencev ni večji od porastka Italijanov, se mora misliti, da v Trstu podatki v številkah o občevalnem jeziku ne odgovarjajo dejanskim razmeram, pač pa da so vzrok tako različnim številnim rezultatom poju občevalnega jezika nasprotujoče napovedbe in izpremenjeno postopanje pri štetju.“

Pa pravi na to „Piccolo“, da je italijansko časopisje in italijansko javno mnenje zastoj skušalo pojasniti pristojnim činitelem, kakaj so bile napovedbe nasprotujoče pojmu „občevalnega jezika“ in kakaj se je izpremenilo postopanje pri štetju in se tako dosegel izid ljudskega štetja, ki ne odgovarja etničnim razmeram v Trstu. Sedaj pa je c. kr. statistična komisija dognala, da je izključno, da bi moglo biti v Trstu 57.000 Slovencev, kakor jih je naštel vladna revizija.

Kakor je neumljiva „Piccolo“ vladna revizija ljudskega štetja, tako je nam neumljiv zaključek, ki ga je napravil iz zgoraj navednega citata iz one knjige.

Torej priseljevanje Slovencev v Trst se je celo zmanjšalo v zadnjem desetletju, a število v Trstu bivaajočih Slovencev se je skoraj podvojilo. Ker naravni porastek Slovencev ni večji od italijanskega, je potem v resnici popolnoma pravilen zaključek one uradne statistične knjige, ki pravi, da se je pri vladni reviziji magistratnega ljudskega štetja drugače postopalo, kot pri magistratnem štetju leta 1900. in tudi leta 1910. In da so vladne števne komisije drugače umevale pojem „občevalnega jezika“ kot pa magistratne in magistratni „revizorji“!

Magistratno ljudsko štetje je tisočim Slovencev, ki niti italijanski ne znajo, narišalo italijanski občevalni jezik, vzlic temu pa potem nikdar ni niti italijansko časopisje niti takozvana italijanska „javnost“ govorila o italijanskem občevalnem jeziku, temveč edino le o italijanski narodnosti, o Italijanih, Italijani so bili torej tisti, ki so porabljali pri ljudskem štetju pojem „obče-

valnega jezika“ drugače, nego ga je treba uporabljati, mestni magistrat je bil tisti, ki je drugače postopal pri ljudskem štetju v svojih številnih komisijah in po številnih „revizorjih“, kot predpisuje zakon. Zato pa se tudi rezultati ljudskega štetja l. 1910. po vladni reviziji tako zelo razlikujejo od onih l. 1900., kjer je laško-liberalna magistratna komisija pri ljudskem štetju še lahko uganjala svoja sleparstva, ko so magistratni števni „revizorji“ kar na debelo fabricirali Italijane iz Slovencev, ki nimajo niti pojma o italijanskem jeziku.

Da, vladna revizija ljudskega štetja in po njej ona čudežna pomnožitev Slovencev od 16,3% na 29,8% tržaškega prebivalstva je dokazala, kaka razlika je med pravičnim umevanjem pojma „občevalnega jezika“ in pa ono v nebovpljivo goljufijo, ki jo je vsedo leta 1910 pri ljudskem štetju v Trstu uganjala laško-liberalna komisija, in kako se razlikuje pravilno, zakonito postopanje od one naravnost zločinskega kršenja zakona o ljudskem štetju, ki so ga ob vsakem ljudskem štetju zakrivljale magistratne števne komisije in oni famozni magistratni „revizorji“, ki so vpisovali po cele družine za Italijane, če je kak njihov član znal besedico italijanski, ali pa tudi ne.

Da, oni citat iz one uradne statistične knjige, izdana po c. kr. osrednji statistični komisiji, je naravnost uničujoča obsodba sleparstev, ki so se vse do l. 1910. vršila pri ljudskem štetju v Trstu, in „Piccolo“ je udaril s tem citatom le sam sebe po zobeh in to prav pošteno.

Sicer pa naj bi se bil tudi pri vladni reviziji napačno umeval pojem „občevalnega jezika“, še vendar nikdar ne more biti temu posledica ono, kar zaključuje „Piccolo“: „che i 57 mila slovena della revisione governativa non esistono a Trieste“ („da 57.700 Slovencev, kakor jih je naštel vladna revizija ni v Trstu“). Če to ni bilo štetje po „občevalnem jeziku“, bi bilo kvečjemu moglo biti štetje po — narodnosti. In kaj je potem tistih 57.000, ki so napovedali za občevalni jezik slovensčino, če niso Slovenci? Ali so morda Italijani, od katerih menda vendar ni kakih 20.000 napovedalo po krivem, da govorijo slovenski „občevalni jezik“, da so Slovenci?

Ubogi „Piccolo“! — Hotel je proklinjati, pa mora blagoslovljati, hotel je dokazati, da nas ni, pa je dokazal ravno nasprotno, da nas je in sicer toliko, da mu zaradi našega števila vstajajo lasje pokoncu! Sicer pa naj se le potolaži „Piccolo“! V kratkem, ko dobimo ono statistično knjigo, izpregovorimo mi nekoliko o njej in njenih številkah, ter upamo, da bomo tedaj še z večjim pomilovanjem lahko ponovili svoj:

Povero „Il Piccolo“!

† Matej Andrejevič Ternovec.

Padel je — hrast. Da-si ga je že težilo težko breme 70 let, je stopal po tržaških ulicah cvetočega, za tako starost nenavadno gladkega in svežega lica, visoko vzravn in elastično, kakor da gledamo mladeniča 20 do 30 let. Še pred malo meseci je vsa njegova pojava ovala samo trdno neporušno zdravje. Soditi si moral, da ta mož mora doseči najskrajneje meje, dolocene življenju človeka.

Pred par meseci pa nam je došla vest, da je Matevž Andrejevič Ternovec začel bolehati. Toda uverjeni smo bili, da nenavadno krepka konstitucija Ternovecove zmore zavratno napadalko. Vera naša je bila trdna, da mož preboli bolezen. Ta naša nada je sedaj kruto prevarjena. Tajinstvene so sile, ki delujejo v človeškem organizmu in ga kar iznenada začenjajo rušiti. Tudi v najkrepkejšem telesu začnejo čisto kak organ odpovedovati svoje funkcije, delovanje vsega kompliciranega mehanizma postaja nestojljivo, peša in slabi, da se končno — ustavlja. Matevž Ternovec je podlegel bolezni in smrt je postala zmagovalka — zahtevala je svojo žrtev.

Matevž Andrejevič Ternovec, vitez Leopoldovega reda, c. kr. dvorni svetnik v pokoj u c. kr. najvišjega sodnega in kasacijskega dvora, imetelj jubilejne spominske svetilje, častni občan bužeški itd. — je preminul v petek ob 2 popoldne.

Padel je hrast. Ali ne samo hrast po telesu, ampak tudi in še posebno po izrednih vrlinah uma in sicer: odličen kakor človek, odličen kakor sodni uradnik in jurist, odličen kakor — Slovan, odličen po neizmerni ljubavi in zvestobi do svojega naroda.

V okvirju tega skromnega članka ne moremo seveda podati podrobne karakterne slike tega odličnega moža in njegovega na delu, trudu in vseh bogatega življenja. Le v kratkih potezih naj podamo tu sliko Ternovca — sodnika, jurista, človeka in Slovence.

Šteli so ga med najodličnejše juriste v področju višjega deželnega sodišča tržaškega. A ni ga dičilo samo bogato juridiško

znanje, ampak tudi brezprimerna vestnost in delavnost v izvrševanju svoje službe. To vestnost in delavnost je ohranil pokojni Ternovec tudi v visoki starosti, ko si drugi opravičeno žele nekoliko udobnosti. Kakor dvorni svetnik na najvišjem sodišču na Dunaju je bil isti neumorni delavec, kakšen je bil kakor nekdanji mladi uradnik na deželi. Ko je trebalo — in trebalo je mnogo krat — je žrtvoval tudi noči dolžnostim svoje službe. Najslajše pa je pokazal svoje znanje, svojo vestnost in svojo delavnost, ko je bil premeščen iz Sežane v Trst na c. kr. okrajno sodnijo. Silajno je rešil nalogo, ki se je zdelo naravnost nerešljiva. Poslal so ga, da očisti Avgjev hlev — to je edino primerno označenje stanja, v katerem se je nahajala ta sodnja — in ... očistil ga je. Nered je bil skrajšen, nikjer niso mogli dobiti akta, ki si ga iskal. Min te sodije je le ropotal, ali m'el ni. O rednem funkcioniranju justice sploh ni bilo govora. Pravde so se zavlečale cela leta, trpelo je vse uradno osebje, trpeli so odvetniki, trpeli so stranke. Kaos je bil popoln. Menjavali so se voditelji te sodnje, ali kaos je ostajal. Priti je moral še le — Ternovec. Tržaški odvetniki brez razlike so mu izrekli, ne le najvišje priznanje, ampak tudi iskreno hvaležnost, da-si je bil na glasu panslavista in slavizatorja. Ali o tem pozneje.

Neizbrisen ostane pa v našem ljudstvu spomin na Ternovca vsled dejstva, da kakor sodnik ni bil samo zvest služabnik pisane justice, ampak vsikdar tudi dobronik in prijatelj ljudstva. V vsakem slučaju je vpoštel svojo avtoriteto in vpliv svoje fascinujoče osebe, da je na lasten mu lju bezoljiv način dovel do poravnave. Tako je preprečil nešteto pravih, prihranjal ljudstvu stroške in — sovraštva. Posebno pa je kakor član kazenskega senata v Trstu z vso vnemo uveljavljal nazor, da sodnik ne bodi sodnik samo po mrtvi črki zakona, ampak tudi po živem življenju. Vedno je naglašal, da marsikaj, kar je po zakonu kaznjivo, se kaže vse drugače v luči tradicij, šeg in običajev med ljudstvom. In mn gokrat je njegova obveljala. Piscu teh vrstic je pokojni često pripovedoval, koliko naših ljudi je rešil kazni in ječe.

Zato pa, in pa vsled ljubeznivosti, katero je vedno občeval z ljudstvom, je tudi užival popularnost, kakor jo uživa le redki državni uradniki. Trebalo je le videti Ternovca v naši okolici. Poznal je vse in vsi so poznali njega. „Dober dan oče France dober dan mati Ančka“ — je pozdravljal ljudi in ti so mu odzdravljali vedrih lic in istotako zaupno. Videli so v njem dobronika in prijatelja! Jasen uzor državnega uradnika! Taki naj bi bili vsi, pa bi bilo zaupanje ljudstva do uprave vse drugačno!

Ljubezni Ternovecova do svojega naroda in njegovega jezika je bila velika, neomajna in — odkrita. Ni je skrival pred nikomur — tudi ne pred visokimi. Ternovec je bil tako rekoč začetnik boja za pravo našega jezika v sodnih dvoranah. Zato je prišel na glas slavizatorja in — panslavista. Bili so pač tisti časi, ko se je sleherni svobodni dih med Slovenci zvaljal na — panslavizem. Tudi na Ternovca je padla ta senca klevete in ovaduštva. V sramoto za tedanje avstrijsko upravo bodi zabeleženo, da je bil Ternovec — sodnik! — v Sežani pod nadzorstvom orožništva. Ali to ga ni motilo, niti vznemirjalo ga ni najmanj. Hodi je svojo pot dalje in mnogo dosegel. V njegovo neminljivo čast bodi priznано, da je po veliki meri delo Ternovecovo na tem, da je prišel naš jezik po sodnih priporočjih do tiste veljave, ki jo uživa danes!

Slaviziral je dalje. Obrekovali so ga in ovajali, ali do živga mu niso mogli. Niso mogli, ker je bil mož stroge zakonitosti, neumorne delavnosti, vsikdar izglednega vedenja in najstrožje korektnosti in vestnosti v izvrševanju službe. To je ravno najjasnejša točka na sliki pokojnega Ternovca: nikdar in pred nikomur ni uklanjaj svojega tlinika, nikomur se ni ustiljeval in sovražil je do dna duše tisto — streberstvo. In vendar je postal dvorni svetnik in se povzpelo do visokih časti sodnega uradnika, češčen in spoštovan od vseh: od višjih faktorjev, od kolegov in od ljudstva brez razlike narodnosti. Ob vrlinah njegovega uma in srca se je sramotno razbijala vsaka zlohotnost. Pokojni Ternovec je podal mladim generacijam sijajen izgled: kako more biti tudi slovenski uradnik zvest in značilen sin svojega naroda, ne da bi škodoval svoji karjeri! Treba samo, da je cel mož v vseh položajih!!

Med tolikimi njegovimi zaslugami je ta največja, da je podal slovenskemu razumnstvu ta izgled.

Častno in blagoslovljeno življenje je prišlo do zaključka. Matevž Ternovec lega v grob. Spomin na njegova dela narodu na korist pa bo živel!

Pokojni Ternovec je rojen bil v Grgarju l. 1843. Gimnazijo je študiral na Reki, a vse učniške študije je dovršil v Zagrebu. Služboval je v Grici, v Sežani, v Buzetu, v Vodnjani, potem zopet v Sežani, v Trstu kot voditelj preture, na deželnem in na višjem

deželnem sodišču, naposled na najvišjem sodišču kot dvorni svetnik, od koder je odšel pred par leti v pokoj v Trst, kjer se je stalno naselil. Interesantno je, da je prvokrat videl Dunaj kakor dvorni svetnik najvišjega sodišča. Povsodi, kjer je služboval, je bil v največji meri priljubljen, visoko čislán in je zapuščal spomine najuzornejšega uradnika. To velja posebno tudi za italijanski Vodnjani.

Slavje polstoletnega obstoja „Sokola“ v Ljubljani.

1863—1913.

Danes, v soboto, dne 11. in jutri, v nedeljo, dne 12. oktobra 1913. se vrši slavje polstoletnega obstoja Sokola v Ljubljani.

Danes, v soboto, dne 11. oktobra: ob 8. uri zvečer v telovadnici „Narodnega doma“:

Javna telovadba naraščaja „Sokola“ v Ljubljani:

1. Vaje na orodju. 2. Proste vaje I. oddelka. 3. Proste vaje II. oddelka. 4. Igre I. oddelka. 5. Stupne II. oddelka.

Po telovadbi v veliki dvorani „Narodnega doma“:

Prijateljski večer.

Koncert orkestra bratskega „Sokola“ l. v Ljubljani. Vstop prost.

Jutri, v nedeljo, dne 12. oktobra: Popoldne ob 11. v telovadni dvorani „Narodnega doma“:

Slavnostno zborovanje.

Slavnostni zbor zapoje bratsko pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“. Pristop imajo razen članov vsi vabljeni gostje.

Po zborovanju ob 12:

Sokolski izpraved po mestu in poklonitev mestu Ljubljani.

Uvrščanje bratskih sokolskih društev ob 12. na vrtu „Narodnega doma“.

Popoldne ob 5 v telovadnici „Narodnega doma“:

Javna telovadba „Sokola“ v Ljubljani:

1. Vaje telovadcev na orodju. 2. Vaje izbranih telovadcev na drugo. 3. Proste vaje telovadcev: a) vaje s l. slovenskega vsesokolskega zleta l. 1893; b) vaje s l. slovenskega vsesokolskega zleta leta 1904; c) vaje s l. slovenskega vsesokolskega zleta l. 1914. 4) Vaje izbranih telovadk na bradji. 5. Proste vaje telovadk. 6. Telovadni plesi izbranih telovadcev in telovadk: a) gavota (po skladbi Čibulke); b) valček (iz Gounodove opere „Faust“); c) barkarola (iz Offenbachove opere „Hoffmannove pripovedke“). 7. Zaključna skupina.

Ob 8 zvečer:

Ljudska veselica v vseh prostorih „Narodnega doma“.

Koncert orkestra bratskega „Sokola“ l. v Ljubljani. Petje sokolskega kvarteta. Razne zabavne zanimivosti. Srečolov. Ples v telovadni dvorani. Paviljoni za jestvine; strežejo narodne gospe in gospodične.

Razstava Sokola v Ljubljani,

od 5. do 19. oktobra v dvorani „Slovenskega trgovskega društva Merkurja“. Otvorjena ob delavnih dopoldne od 10 do 1, popoldne od 4 do 8^{1/2}, ob nedeljah dopoldne od 9 do 1, popoldne od 2 do 7.

Domače vesti.

Odborova seja političnega društva „Edinosti“ se bo vršila v ponedeljek, dne 13. t. m. točno ob 3 pop. v „Slovenski čitalnici“. — Vabljeni so vsi gg. odborniki, namestniki in deželni poslanci, da se seje gotovo udeležijo.

Brezaktnost uradnika državne železnice. Neki tukajšnji, le od škandalov živčeti listič je prinesel prošil teden od prve do zadnje besede izmišljeno vest, da so z Dunaja prišli dr. Rybář, dr. Slavik in dr. Wifan, od J-senice dalje v kupeju l. razreda žilili nekega „visokega“ državnega uradnika italijanske narodnosti, govoreč o namestitvenih dekretih, češ, da bi se moralo vse Italijane zapoditi iz državne službe. „Pogumni“ uradnik — ki da je bil v uniformi — je baje nato prisolil klobufu prvemu, ki mu je bil pri roki, a ostalima dvema da je nameril revolver na prsi, na kar so vsi mirno obsedeli. Kasneje da se je še izkazalo, da sta dr. Slavik in dr. Wifan imela le listke III. razreda in da sta zato morala zapustiti kupe.

Mi smo na ta infamne, a obenem prebdeste laži molčali, ker bi izkazali prev. č. časti listu, ki živi le od blata in škandalov; no, ker je ta zlobna bajka našla pot celo v neki beneški listi, o katerem smatramo za sedaj, da ne stoji na tako nizki stopnji, kakor omenjeni tržaški listič, hočemo povedati vso resnico in razkrinkati onega „visokega“ uradnika.

V ponedeljek, dne 8. septembra (praznik), so vstopili na Bledu v osebni vlak, ki vozil ob sedmih zvečer proti Trstu, dr. Rybář in dva njegova znanca (eden državni uradnik in drugi prokurist) in sicer v II. razred, kamor jih je napotil sam sprevednik, ker so bili vsi kupeji III. razreda prenapolnjeni. V omenjenem kupeju so se že nahajale tri osebe in sicer dva moška in ena dama,

ki so med seboj italijanski govorili. Obenem je vstopil še neki slovenski odvetniški koncipient. Ko so se Slovenci začeli čisto mirno pomenkovati med seboj v svojem materinem jeziku, je prišel oni, v katerega družbi je bila dama, sikati in živigati sem ter tje, kakor da bi ga ose pikale, ter delati nasproti dami neumestne in zbadljive opazke in to posebno tedaj, ko se je omenjeni koncipient začel pogovarjati z dr. Rybářem o znanih namestništvih dekretih, kateri pogovor pa se je bavil le z juridično stranjo teh dekretov.

Ker se Slovenci za sikanje in neotesano obnašanje laškega nepoznanca niso prav nič brigali, posebno, ko so spoznali, da se ga je ta „gospod“ najbrž tam gori na lepem Gorenjskem precej nalezal, je on z vso jezo in brezobzirnostjo vrjel svoje z umazanimi črevilji obute noge na sedež nasprotne strani in, zabavljajoč sam s seboj — zaspal.

Pri tem je onesnažil ne le sedež II. razreda, temveč tudi rokav dr. Rybářa. No, tudi to pobašeno obnašanje ni spravilo slovenske družbe iz ravnotežja; pač pa je dr. Rybář, ko je prišel čez nekaj časa sprevodnik, istega opozoril na neotesanost onega laškega pasažirja in zahteval, naj dotičnika opomni, da umazani črevilji ne spadajo na — sedež. To je sprevodnik tudi storil. Oni Italijan je najprej ves osupel potegnili noge k sebi, a kmalu se je začel v pogovoru z ženo jeziti nad sprevodnikom in mu žugati, da ga takoj drugi dan ovadi, ker nadleguje pasažirje in pusti v II. razred potnike z listki tretjega razreda. Žena ga je sicer mirila, a vse ni pomagalo nič. Žugal je še dalje sprevodniku, da se bo maščeval nad njim. Ker le ni hotel končati, se je oglasil dr. Rybář: „Zuej, da sem bil jaz tisti, ki sem se pritožil, da ste me omazali z nogami!“ Nato je „visoki“ uradnik nekaj zamrmral da se bo pritožil pri Pallasmanu, nakar je dr. Rybář pripomnil, da isto stori tudi on. To pa je bilo „visokemu“ gospodu uradniku vendarle dovolj. Pobrál je svoje stvari in odšel v drug kupé dr. Rybář je nato opozoril sprevodnika, da naj pride k njemu, ko bi „visoki“ gospod v resnici morda na pravilno „ovadbo“. O tej priliki je dr. Rybář tudi izvedel, da je oni „visoki“ državni uradnik — adjunkt c. kr. državne železnice Emil Delbasso!

Na Opčinah je „visoki“ uradnik — adjunkt Delbasso izstopil s svojo ženo izstopila sta pa tudi spremljevalca dr. Rybářa, dočim pa se je dr. Rybář peljal dalje Delbasso je vstopil v openki tramaj, prav tako pa tudi ona dva. Delbasso, misleč, da ga v tramaju ne sliši nobeno „nepoklicano“ uho, je zopet dobil pogum in začel oripovedovati, da bi bil oklofutal dr. Rybářa, če ne bi bilo žene, in to zato, ker je moral štiri ure neprenehoma poslušati slovensko govorico. Tu pa ga je žena opozorila, da sta navzoča tudi ona dva Slovence, in junak je zopet obmolnil. Tako je bila torej ta stvar končana.

Dr. Rybář in njegova spremljevalca se niso pritožili proti neotesanemu vedenju železniškega uradnika Delbassa, ker je bil mož pač pijan in je storil, kar je storil, v pijanosti. Toda ta, namesto da bi bil hvaležen, je šel, ponosno kakor Cezar, k onemu lističu in se pobahal, kakor bi bil res kaj imenitnega napravil: menda rešil vso Venezio Giulio „slovenske invazije“.

Konstatiramo torej, da dr. Slavik in dr. Wilfan sploh nista bila tedaj v družbi z dr. Rybářem. Konstatiramo, da se je adjunkt državne železnice Emil Delbasso, ne da bi ga bil kdo le z eno besedico, ali kretnjo žalil, vedel tako žaljivo napram oni družbi, da je bilo njegovo vedenje naravnost sramotno za uradnika c. kr. državne železnice. Konstatiramo, da gospod adjunkt Delbasso ni dal nikomur klofute, pač pa da si je sam zadal s svojim uradnika nevrednim vedenjem najkrepkejšo moralno zaušnico. Konstatiramo končno, da je bila od njega skrajna predrznost in nesramnost, da je potem to stvar na tak način spravil v javnost.

Končno si dovoljujemo naprošati slavno c. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Trstu, da naj opozori gospoda adjunkta Emila Delbasso, da se vzlic temu, da je uradnik c. kr. državne železnice, vendar ne sme tako neotesano vesti v železniškem vlaku napram potnikom in železniškim uslužbencem, ki niso „visoki državni uradniki“!

Mednarodna fotografska razstava v Zagrebu 1913 Hrvatsko društvo umetnosti priredi v novembru in decembru tega leta mednarodno fotografsko razstavo, na kateri bodo zastopana dela fotograf-amateljev in fotografov po poklicu. Tisti gospodje amaterji in fotografi po poklicu, ki nameravajo sodelovati na tej razstavi, naj se izvole čimprej obrniti na Hrvatsko društvo umetnosti (Zagreb, Illica 85), da jim pošlje prigrasnice, obvestila in natančne pogoje.

Jugoslov. dij. poč. zveza je za letoš doseglja svoj namen. Pripomoglo je k temu mnogo gostoljubnih jugoslovanskih rodin. Odbor si šteje v čast in prijetno dolžnost da se tem potom toplo zahvali vsem dobrotnikom dijaštva.

Jugoslov. dijaštvo se je posluževalo v veliki meri tega izobraževalnega sredstva. Ceste naše domovine so bile polne potujočega dijaštva, lepota naših zemlja se je marsikomu vtisnila globoko v srce. Planine, ja dransko morje, zeleni griči Šajerske, slavonske ravnine, bosanska in hrvatska zemlja je uavdala našega dijača z domovinsko ljubeznijo.

Priljubljeni se še enkrat zahvaljujemo za prijaznost stanodajalcev in prosimo, da oprostite morebitne netaktnosti potujočega dijaštva. Javnost naj uvažuje veliki pomen te zveze, in naj nam ostane naklonjena še za drugo leto.

Odbor
Jugoslov. dijaške počitniške zveze.

Tržaška sokolska župa. Ljubljanski Sokol slavi jutri, 12. t. m. petdesetletnico svojega obstoja. — Predsedstvo župe se udeležiti slavnosti in vabi člane svojih društev, da se mu pridružijo. — Sestanek v Ljubljani v Narodnem domu v nedeljo pri slavnostnem zborovanju.

Slovensko gledališče v Trstu.

Danes, v soboto zvečer, točno ob 8.30 urvi v letošnji sezoni prekrasna melodična narodna Zajčeva opera

„NIKOLA ŠUBIĆ ZRINJSKI“.

V tej operi nastopijo vsi solisti in zbor slovenskega gledališča. Obenem se prvič predstavijo v velikih ulogah primadona gopica Fritzova in tenor g. Dura ter mezo-sopranistinja gospica Maša Plitzova. Inten-tanca bo poskušala upelati premijere oper in operet v sobotah in na občinstvu je, da tokaže, da mu je do resnega razvoja gledališča. Obenem pa je naprošeno občinstvo, da pride točno ob določen uri, kajti 5 minut po 8.30 se vsa vrata zapro in vstop v gledališče ne bo več dovoljen.

Krasna scenarija in kostumi so že v anski sezoni vzbudili splošno občudovanje letos pa se je marsikaj spremenilo v scenariji. Predstava je izven abonementa.

Jutri, v nedeljo, popoldne ob 3 repriza opere

„NIKOLA ŠUBIĆ ZRINJSKI“.

Zvečer ob 8.15 se igra na našem odru znamenita poljska komedija

„MORALA GOSPE DULSKIE“.

Ta komedija je polna satire na malo-meščanstvo poljske inteligence. O tej predstavi spregovorimo več v jutrišnji številki.

Vstopnice za vse predstave se dobe pri dnevni blagajni Slov. gledališča v Nar. domu

Tržaška mala kronika.

Trst, 10. oktobra.

Ubojstvo. Z Licydovim parnikom „Elektra“, ki je prispel včeraj v naše pristanišče, so pripeljali tudi grškega kurjača Mahmeda Satmani. Satman je namreč na parniku „Lakonja“, 4 milje od rta Matapana, družbi nekega tovariša zaklal z nožem nekega Jadro Žigovića iz Dalmacije. Morlica so izročili sodišču.

Tatvina na pošti. Včeraj ob 5 popoldne je prišla na glavno pošto Julija Rosnan, uslužbena pri tvrdki Tiller & Comp., da bi odposlala 30 K. Ko je čakala na po-trdiljo, je položila denar na mizo in sicer 3 bankovce po 20 K, ki pa so nenadoma zginili.

Ljudje, ki so stali v bližini, so zapazili nekega sumljivega človeka, ki je izvršil to tatvino, so stekli za njim in ga vjeli na obrežju Mandracchio. Bil je 26letni Peter Pantanida iz Kurčole. Denar so našli pri njem. Tat je bil izročena policiji in odpeljan v zapor.

... NARODNA POSOJILNICA IN HRANILNICA V TRSTU ...

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

NOVA ULICA ŠT. 13, II. NADSTROPJE

sprjema in obrestuje **vloge na knjižice po 4¹/₂ -- 4³/₄ -- 5⁰/₁₀**

Daje posojila na menjce in vrednote na mesečna ali tedenska odplačila.

Eskomptuje trgovske menjice. Prodaja srečke na mesečne obroke.

Odlikovana pekarna in slaščičarna Vinko Skerk - Trst

Trikrat na dan svež kruh.

Prodaja vsakovrstnih biškotov, posebno za čaj in bonbonov. Sprejema naročila vsakovrstnih tort, krogantov in vse predmete za peči. Naj-finejša moka iz najboljših mlincev po najnižji ceni. Fina inozemska vina in likerji v steklenicah. Brezplačna postrežba na dom.

Kruh in slaščice se izdelujejo s higijeničnim električnim strojem.

Via Acquedotto št. 15.

Prodajnica: VIA MIRAMAR ŠT. 11.

SLOVENC!
Vaš narodni zla-tar in urar
Alojz Povh
se nahaja na trgu Barriera 3.

Jos. König nemški zobotehnik

Trst, ulica San Nicoló št. 18./II. Sprejema od 10 do 1 in od 3 do 8 popol.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov. Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

Dr. J. Cermák V. Tuscher

zobozdravnik konces. zobni tehnik

TRST

Via della Caserma št. 13, II. nadst.

Novi moderni fotografski atelje

„ELITE“

ulica S. Antonio št. 1, v novi palači „Rionone Adriatica“

JE ODPRT.

Moderni komfort. - Velika zanimivost. Fotografska razstava.

Prosimo slav. občinstvo, da obišče naš atelje brez vsake obveznosti.

Odprto dnevno do 7 zvečer.

VSTOP PROST. DVIGALO.

Matevž Andrejevič Ternovec

Vitez Leopoldovega Reda, dvorni svetnik v. p. c. kr. najvišjega sodnega in kasacijskega dvora, imeljatelj jubilejne spominske svetinje, častni občan buzeški i. t. d.

je v petek, 10. oktobra 1913., previden s svetotajstvi za umirajoče, svojo blago dušo izdihnil.

Pogreb predragega pokojnega bo v soboto dné 11. oktobra ob 4. uri popoldne od hiše žalosti iz ul. ce Romagna št. 12 naravnost na pokopališče.

TRST, dné 10. oktobra 1913.

ŽALUJOČI OSTALI.

Vene in obiske sožaljenja se hvaležno odklanja.

Posebnih obvestil ne bo!

Novo pogrebno podjetje, Trst, Corso 47.

Tatvine. Ko je šla včeraj popoldne gospa Sara Mustacchi, stanujoča v ulici Donata št. 13 po svojih opravkih, so tekom njene odsotnosti udarili neznan zlikovci v neno stanovanje, prebrskali vse in odnesli več stvari v vrednosti 450 K.

— V ulici Squero nuovo, kjer se nahaja parna pralnica, last g. Bernardi, so preteklo noč vlomili neznan tatovi in odnesli veliko množino raznega perila na škodo omenjene tvrdke in več perzijskih in turških preprog, ki so last družine Mauroner, stanujoče v imenovan hiši. O tatovih ni sledu.

Magistratni asesor tepen. Ko je šel snoči magistratni asesor dr. G. Manzutto po Piazza Piccola, priskočil je k njemu neki 36letni brezposelni Ivan Križman iz Kopra in pričel brez vsakega povoda udrihati po njem. Napadalca so aretirali.

Porotno sodišče.

Rop na Miljski cesti.

Včeraj se je začela porotna razprava proti Nazariju Lenardonu in Milhaelu Silvaniju, radi zločina ropa.

Obtožena sta obs, da sta v noči od 6 aprila t. l. na miljski cesti pograbil za prsi mimoidočega Josipa Benčiča, ga vrgla v neko gnojnico in oropala denarja, ki ga je imel pri sebi.

Silvanij je takoj priznal svoj čin in dejal, da ga je Lenardon pregovoril, da izvršita ta čin. On da se je zoperstavljal, toda sledilci da se je pač vdal. To svojo izpovedbo je včeraj na razpravi med neprestanim jokom, ponovil. Razburjenost obtoženčeva, ki je ves čas ponavljal: „Lenardon je kriv moje nesreče“, je bila taka, da je sodni dvor moral prekiniti razpravo. Obtoženec napravlja vils pravega bebca.

Obtoženec Nazarij Lenardon je odločno zanimal, da bi se bil udeležil tega dejanja. Trdil je, da on v onem času ni bil niti na vzroč na miljski cesti. Obtoženec napravlja vils nasilnega človeka.

Zaslišanih je bilo 12 prič, med temi deklica Bazilija Memon, ki je spoznala obtoženca Nazarija Lenardona v trenutku, ko je šel v družbi s soobtožencem po miljski cesti.

Izpovedbe redarstvenih organov iz Milj so bile zelo kompromitirajoče za Lenardona.

S tem je bila predpoldanska razprava končana. Toda ni bila končana na konduktu deželne sodnice. Ko je namreč obtoženec Lenardon, ki je hodil z uklenjenimi rokami v spremstvu letniških čuvajev, zagledal 70 let starega očeta soobtoženega Silvanija, je skočil k njemu in ga z železjem začel tolči po glavi. Nastal je krik.

Ko je predsednik otvoril popoldansko razpravo, je vstal Lenardonov branitelj dr. J. Mandič in izjavil, da pričakuje, da bo državni pravdnik raztegnil obtožnico tudi na obžalovanja vredni čin, ki se je odigral zunaj dvorane. Za to pa je še poskrbel branitelj soobtoženega Silvanija, (dr. Robba), ki ni imel nič nujnejšega, kot da je hitel takoj po dogodku k državnemu pravdniku in mu naznanil, kaj se je zgodilo.

Dr. Mandič je pristavil, da obžaluje ta čin Lenardonov, ki si v svoji veliki razburjenosti ne more več pomagati.

Državni pravdnik dr. Marinaz je pozneje izjavil, da razteguje obtožbo tudi na to.

Obtoženi Lenardon se je glede na novo obtožbo izgovarjal, da ne ve, kako je prišlo do tega, da je ranil starega Silvanija.

Na to sta bila zaslišana zdravniška izvedenca dr. Veronese in dr. Pastovich. Oba sta prišla do zaključka, da je obtoženi Silvanij bebec v pravem pomenu, ki pred medicinsko znanostjo ni odgovoren za svoj čin, a je odgovoren pred zakonom le v znatno zmanjšani meri.

Razprava je bila na to prekinjena in se nadaljuje danes ob 9 popoldne.

Nar. delavska organizacija.

Priljubljeni odbor podružnice NDO v Škedenju sklicuje za danes, 11. oktobra ob 7. zvečer občni zbor v prostorih „Gospodarskega društva“ v Škedenju. Dnevni red: 1) Poročilo o delovanju podružnice, 2) Volitve odbora. Pred občnim zborom, ob 6. zvečer se vrši odborova seja pripravljalnega odbora.

Člane vseh skupin naše organizacije vabilo na društveni shod, ki bo jutri ob 10 popoldne v društveni dvorani, ul. sv. Franciška št. 2. Ker se bo na tem shodu poleg drugih važnih točk razpravljalo tudi o bodočih občnih zborskih vseh skupin in o njih delovanju, je nujno potrebno, da se ga udeležijo vsi člani naše organizacije. Tovariši, agitirajte, kajti časi so resni.

Odbor podružnice NDO pri Sv. Jakobu. Jutri, v nedeljo ob 10 dop. odborova seja v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu. Seje naj se udeležijo po možnosti vsi odborniki in namestniki, ker je zelo važna.

Izjava. Ker čujemo, da se „I. trž. slov. godba“ čestokrat izdaja za godbo NDO, konstatiramo, da se omenjena godba nima pravice imenovati godba NDO.

Poudarjamo, da bomo od znanprej proti vsakomur, ki bi se posluževal naše firme, postopali sodnijskim potom.

Odbor godbenega odseka NDO.

Vesti iz Goriške.

Laško - socijalno - demokratična ne gramnost. Pišejo nam iz železničarskih krogov: Glasilo goriških socijalnih demokratov je začelo v zadnjem času prav vehementno in nesramno napadati prožnega mojstra na južni železnici v Gorici, Jakoba Jerana in pa centralnega mojstra Istotam, Davorina Permeta, ker sta zagrešila ne čuvzen zločin, da sta Slovenca in se tudi zavedata, da sta Slovenca. Gospodje sodrugi pač uvidevajo, da se jim sedaj tudi že na južnem kolodvoru v Gorici majojo tla pod nogami, zato je povsem naravno, da se kar penijo same jeze, če se kdo najde, ki pokaže te „delavske prijatelje“ železničarjem v pravi luči. Toda naj se repentijo, kakor hočejo, zmagonosnega poleta „Zveze jugoslovanskih železničarjev“ ne zadizijo več. Ljudje soci jalnodemokratičnega kalibra, ki so slovenskim železničarjem v času, ko se bore proti najhujšemu sovražniku slovenskih železničarjev, postaljena čelniku Wieserju, padli v hrbet ter jim mečejo polena pod noge, taki ljudje sploh nimajo več pravice, da govorijo v imenu železničarjev. Ali ste razumeli, gospodje sodrugi? Slovenski železničarji vas izpoznajo, ter vas ne marajo več. Le kričite in denuncirajte pri svojih zakonitih listih, to vam nič ne pomaga! Gg. Jeran in Permet bosta kot svobodna državljana hodila svojo pot in bosta najmanj različne socijalnodemokratične farbarje za svete izpraševala ter bosta za vašo laško polentarsko nesramnost imela k večjemu pomilovalen posmeh. — Da se je ob imenovanu gospoda morala obregniti tudi lažnjiva „Zarja“, to se razume. Toda, ko psi lajajo, vemo, da jahamo!...

Izlet v Rihemberk priredi v nedeljo, dne 12. t. m., I. Tržaška slovenska godba. Odhod iz Trsta je ob 5.30 zjutraj z rocol skega kolodvora. Iz Stanjela bo korakala godba skozi Gornjo in Spodnjo Branico, kjer je 10 minut odmora, v Rihemberk. Med odmorom bo svirala godba. Popoldne ob 3 je v gostilni Antona Gerželja v Rihemberku javen ples.

Druge slovenske dežele.

„Gledališko društvo“ na Jesenicah uprizarji v nedeljo dne 12. t. m. v dvorani „pri Jeleni“ na Savi ob 7.30 zvečer izvirno Ganglovo noviteto igrano sploh prvič na slovenskem odru: „Dolina solz“. „Dolina solz“ sestoji iz treh enodejank: „Dva svetova“, „Dedščina“ in „Trpin“. — Ker nudijo Ganglove drame izrednega užlika in ker je delo izvirno iz peresa enega naših najbolj talentiranih in priljubljenih pisateljev, pričakujemo obile udeležbe.

DAROV.

— Za svetoivansko podružnico CMD nabrali v gostilni g. Simuniča v Beršiču 2 K; gospa Mazarol darovala 1 K.

Priporoča se slavnemu občinstvu trgovina jestvin Vekoslav Plesničarja ulica Giulia šte. 29. Postrežba točna in solidna.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 v. beseda. Manjše tiskane besede računat več. Najmanjša pristojbina 40 v. Plača se takoj izročitvenemu oddalca.

Potovalce in agente z visoko provizijo, ki bi obiskovali privatnike, išče tovarna tkanin. Tudi one osebe, ki imajo dobro znanstvo, opravljajo lahko to delo kot postransko. — Ponudbe pod poštni predel 11 v Münhovo - Hradlšte (Münchengrätz) Češko. 2269

Izredna slučajnost. Radi boleznj se odda dobrodocho trgovino jestvin v tržaški okolici. - Naslov pove in seratni oddelek Edinosti pod št. 2280. 2280

Vino dobro, belo in črno, približno 500 hektol. se proda po ugodnih cenah. Naslov: Anton Purger — Gabrovica, pošta Černikal (Istra). 2289

Fotograf Antona Jerkiča naslov: Trst, ul. delle Poste 10; Gorica, Gosposka ulica 7. 4444

Odda se takoj meblirana soba z dvema posteljama in hrano. Ulica Belvedere 12, pritličje, levo. 2283

Odda se takoj meblirana soba pri slovenski družini. Vetta Scorsola 789. (2295)

Odda se soba z dvema posteljama in sobica. Vicolo delle R-ae 7, II., Rojan. (2302)

Odda se ena ali dve prazni sobi. Ul. Alfieri št. 10, vrata 10. 2303

Odda se soba v ulici Geppa št. 9, vrata 11. 2304

Odda se takoj soba z 2 posteljama. — Ulica Commerciale 18, IV. 2305

Odda se meblirana soba. Ulica Boschetto 40 vrata 8. 2310

Valentin Golja krojač v Solkanu sprejme takoj krojaškega mojstra. 2306

Orkestron s plesnimi komadi se proda za K 250. Izredna prilika. Via Fornace št. 2. 2307

Hiša z 9 prostori in dvoriščem v lepi legi pri cesti pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji se ceno proda. Naslov pri Inscr. odd. Edinosti. 2278

Ulica Arcaia šte. 1.

JESENSKA SEZONA!

TVRDKA

Vittorio Piscur, Trst

opozarja vse svoje cenjene odjemalce, da je sprejela veliko pošilatev narejenih oblek za moške in dečke v najnovejših barvah in da jih bo oddajala ob tej priliki po tako nizkih cenah, kakor jih še ni bilo v Trstu. — Oglejte si veliko skladišče, ne da bi morali kaj kupiti. NB. Priporoča se, da trgovina ne zameniate z drugimi, kar bi bilo v vašo škodo.

Sladkor rjavi, havana po 96 vin. klg., — belo olje po 88 vin. liter se dobi v zalogi olja G. BIAGGINI, ul. Giulia 23. 2332

FR. BIAGINI, — Trst ulica dela' Istria šte. 21. drugo. — Prodaja olja, k sa, mil+ in 3333

Izlet v Rihemberk priredi I. Tržaška Slovenska Godba v nedeljo, 12. t. m. Odhod: Rocol 5.30 zjutraj, Stanjel, peš in svirajoč skozi Branico v Rihemberk. Ob 3 pop. javni ples v gostilni Antona Gerželja. 2293

Advokata dr. Josip Wilfan in dr. Janko Šavnik v Trstu, Nova ulica 11, sprejmeta takoj v službo

== pisarniškega ==
ravnatelja.

Ponudbam je priložiti spričevala o šolski izobrazbi in eventualnem sedanjem službovanju.

Notarska pisarna v Podgradu

— sprejme takoj —
gospico izurjeno

v pisanju na stroj

Plača po dogovoru. Ponudbe pod šte. „2301“ na In-seratni oddelek „Edinosti“.

Naznanilo.

Naznanjam cenj. občinstvu, da otvorim

danes, v soboto 11. oktobra
moderno, mestno opremljeno

kavarno

v TOLMINU v lastni hiši št. 61.

Biljard in časopisi na razpolago. — Za obilen obisk se priporoča

IVAN MRAR, kavarnar.

Lekarna Brelih v Sežani

Ribje olje I. vrste I steklenica K 1-20. 3 stekl. po pošti vse franko 4 50 K.

Obliži za kurja očesa 20 vinarjev. — Necporekljivo sredstvo. —

Trst -- kopelj Grljan-Miramar
Salonski parnik „Volosca“
(za 400 oseb)

Odhod vsak dan s pomola Sv. Karla ob 9.15 predp., 2.45, 6.15* ob nedeljah in praznikih razven tega še ob 9.15, 11. predp., 2.30, 4., 5.35, 7.15* CENE:

Voznja tja in nazaj	K	1-—
„ „ „ s kopeljo vred	K	1-30
„ „ „ za otroke	K	1-—
Samo ena vožnja	K	—60
„ „ „ za otroke	K	—30

*) Eventuelno.

Briveo in frizer za dame
And. Rojic, Trst
Via Acquedotto 20.
Priporoča se g. spodom za dobro in higijenično postrežbo.
Damam se priporoča za moderno friziranje, glavopraanje, barvanje i. t. d.
Vsakovrstna lasna dela se izvršujejo dobro in točno.

POZOR! Ulica Belvedere 22!
Danes, v soboto se je odprla

nova : čevljarnica

lastnoročnega obuvala vsake vrste po nizkih cenah. Naj nobeden ne zamudi te ugodne prilike! Z odličnim spoštovanjem se priporoča za obilen obisk udani **GABRIEL GERMEK.**

Podpisani priporočam cenj. občinstvu svojo novo **GOSTILNO**

„**Ai Cacciatori**“
TRST, — ulica Chiozza šte. 5.

Toči se domače prvovrstno vino, črno in belo, kraški teran in istrsko. Pivo prve vrste. Kuhinja je vedno preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili. — Za obilen obisk se priporoča **Mihael Zobec, lastnik.**

NOVI : MODERNI SALON - CINE

v Rojanu

Grajske tajnosti ali Kri ciganke.

— **ZAKLJUČEK** —
komična.

Krojačnica Vek. Terzo

Trst, ulica Fonderia šte. 4, I. n.

Priporoča se c. občinstvu za vsakovrstna dela. Solidna postrežba po najnižjih cenah in najnovejšem kroju. Bogata izbira najnovejših angleških vzorcev. **SVOJI K SVOJIM!**

MESNICA

TOMAŽ ZADNIK TRST

TELEFON št. 16-08.

trg Sv. Ivana št. 6. - Prodaja meso iz lastne klavnice na debelo in drobno. Na drobno goveje: sprednji deli po K 1-44 in 1-60. Zadnji deli po K 1-76 in 1-92. Na debelo po dogovoru. — Mesnica je vedno dobro preskrbljena s teletino prve vrste, kakor tudi perutnino. Za mnogobrojen obisk se uljudno priporoča **Tomaž Zadnik.**

Gostilna N. D. O.

na vogalu ul. Carradori-Ghega je pod novim vodstvom g. JOSIPA ŽIGONA popolnoma preurejena in preskrbljena s piščajo najrazličnejših vrst ter s izborno kuhinjo za tople in mrzle jedi. Sprejema abonement na hrano in preskrbuje prenočišča. — Tazemski in inozemski časniki na razpolago. Za cenjeni obisk se najtopleje priporoča **JOSIP ŽIGON, poslovodja.**

Kje se dobi ?

pravi rjav sladkor 40%
sladkejši od belega ???
Pri GODNIGU, ulica S. Giovanni št. 8.

Nova trgovina izgotovljenih oblek

za gospode, dečke in otroke

Enrico Rehak

Trst, ulica Carducci 39 (nova hiša).

Blago fino in ravadno. Izbera sukna za obleke. Hlače in jopiči za delavce. Velika izbira paletots, ranglana itd. itd.